

PIRKANMAAN LIKENNETURVALLISUUSUUNNITELMA

Pirkanmaan liikenneturvallisuussuunnitelma on keskeinen työkalu valtakunnallisten liikenneturvallisuustavoitteiden jalokauttamisessa alueelliselle ja paikalliselle tasolle. Liikenneturvallisuussuunnitelma sisältää tiiviin katsauksen maakunnan liikenneturvallisuusongelmiin, liikenneturvallisuustyölle asetetun vision ja tavoitteet sekä vuosina 2011–2014 edistettävät kärkitoimenpiteet. Suunnitelma sisältää myös ehdotuksen jatkuvasta liikenneturvallisuusyhteistyön toimintamallista maakunnan alueella. Suunnitelma on laadittu osana Pirkanmaan liikennejärjestelmäsuunnitelmaa ja suunnitelman laadintaa ohjasi Pirkanmaan liikenneturvallisuusyhteistyöryhmä. Tässä esitteessä kerrotaan suunnitelman sisällöstä tiivistetysti. Suunnitelmaraporttiin kokonaisuudessaan voit tutustua Pirkanmaan ELY-keskuksen internet-sivuilla os. www.ely-keskus.fi/pirkanmaa

LIKENNETURVALLISUUSTILANNE

Pirkanmaan liikenteessä menehtyy vuosittain keskimäärin noin 25 henkeä ja loukkaantuu 640 henkeä. Puolet henkilövahinko-onnettomuksista tapahtuu taajama-alueiden katuverkolla ja puolet maanteillä. Kuolemaan johtaneista liikenneonnettomuksista noin 70 prosenttia tapahtuu maanteillä. Alkoholi on ollut osuutta noin 14 prosentissa henkilövahinko-onnettomuuksista.

Yksittäis- ja kohtausonnettomuudet muodostavat puolet Pirkanmaan maanteiden henkilövahinkoon johtaneista onnettomuuksista. Yksittäisonnettomuuksia tapahtuu erityisesti valtateillä ja yhdysteillä, mutta myös taajamissa. Kohtausonnettomuudet korostuvat yksiajorataisilla valtateillä. Onnettomuuksien taustalla ovat usein kuljettajan piittaamattomuus liikennesäännöistä, tietoinen riskinotto, kuljettajan puutteellinen ajokyky tai heikot keliolosuhteet.

Liikenteessä kuolleista ja loukkaantuneista noin joka toinen liikkuu henkilöautolla. Kävelijöiden ja pyöräilijöiden osuus uhreista on noin viidenneksen ja mopoilijoiden ja moottoripyöräilijöiden noin kymmeneksen. Mopo-onnettomuuksien määrä ja osuus liikenneonnettomuuksista on kasvanut tasaisesti vuodesta 2005 alkaen.

Ikäryhmittäin tarkasteltuna ja ikäryhmän kokoon suhteutettuna selvästi eniten onnettomuuksia tapahtuu 15–24-vuotiaille. Iäkkäiden liikenneturvallisuustilanne on vielä varsin hyvä. Iäkkäiden liikkujien määrän kasvu väestön ikääntyessä on kuitenkin jo lähivuosina liikenneturvallisuustyön keskeisiä haasteita.

Inhimillisen kärsimyksen ohella liikenneonnettomuuksista aiheutuu myös laskettavissa olevia kustannuksia. Pirkanmaalla vuosittaiset onnettomuuskustannukset yhteiskunnalle ovat jopa 330 miljoonaa euroa, mistä kuntien osuus on noin 50–65 miljoonaa euroa. Kustannuksista suurin osa syntyy terveys- ja sosiaalihuollon menolisäyksistä sekä verotulojen menetyksestä.

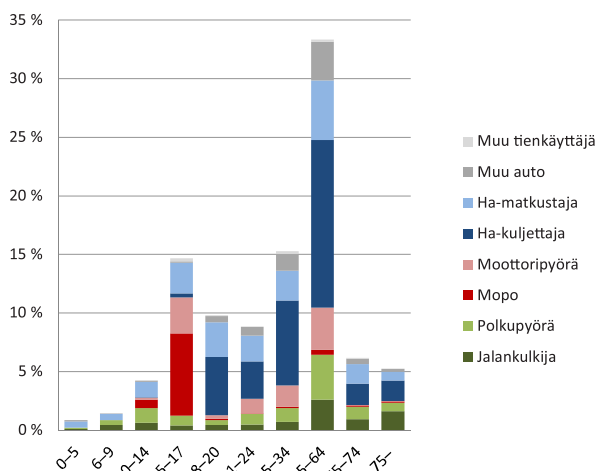
LIKENNETURVALLISUUSTYÖN NYKYTILA

Pirkanmaalla liikenneturvallisuustyötä tehdään niin maakunnallisella kuin paikallisellakin tasolla. Maakunnallinen liikenneturvallisuustyö on aluehallinnon uudistusten jälkeen organisoitu uudelleen. Myös paikallinen liikenneturvallisuustyö on ollut murroksessa lukuisten kuntaliitosten myötä.

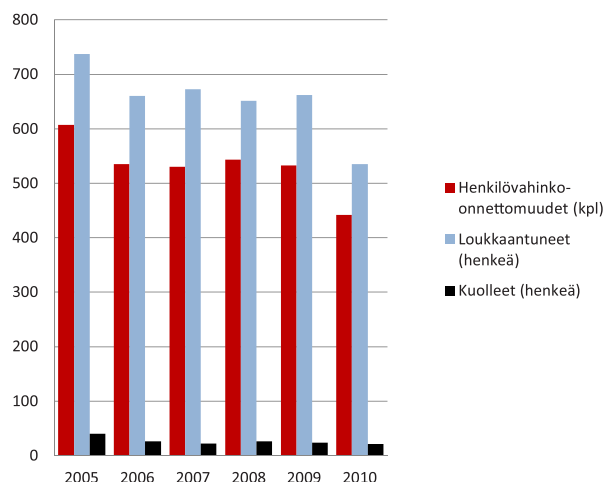
Pirkanmaalla on laadittu useita seudullisia ja kunnallisia liikenneturvallisuussuunnitelmia ja kaikilla maakunnan kunnilla on voimassaoleva liikenneturvallisuussuunnitelma. Suunnitelmiin on kirjattu paikallisen liikenneturvallisuustyön painotukset sekä konkreettiset toimenpiteet liikenneturvallisuuden parantamiseksi. Kaikkiin suunnitelmiin sisältyy myös esitys liikenneturvallisuusyhteistyön järjestämisestä. Todellisuudessa yhteistyön organisointitavassa, aktiivisuudessa ja toimivuudessa on kuitenkin suuria alueellisia eroja. Myös kuntien näkemykset liikenneturvallisuustyön organisoinnin tavoitetilasta eroavat toisistaan.

Paikallisessa liikenneturvallisuustyössä suurimpien haasteiden koetaan liittyvän ennaltaehkäisevän työn vähäiseen arvostukseen ja resursointiin. Tämä heijastuu eri toimialojen yhteistyöhalukkuuteen ja työnteekijöiden motivaatioon, ja osin tästä syystä liikenneturvallisuustyö on monissa kunnissa jäänyt yksin teknisen toimialan harteille. Myös eri toimialojen tietoisuutta omista tehtävistään ja keinovalikoimastaan liikenneturvallisuustyössä koetaan tarpeen vahvistaa.

Liikenneonnettomuuksien uhrien jakautuminen ikäryhmittäin ja kulkutavoittain

Henkilövahinkoon johtaneet liikenneonnettomuudet Pirkanmaalla 2005-2010

VISIO JA TAVOITTEET

Pirkanmaan liikenneturvallisuuksuustyölle asetettu visio on tahtotilan kuvaus, jolla kootaan eri toimijoiden voimat saman hyväksyttävissä olevan ja innostavan haasteen saavuttamiseksi. Päävisio kuvaa maakunnan liikennejärjestelmälle asetettavaa liikenneturvallisuuden tavoitetilaa. Osavisiot puolestaan kuvaavat eri toimijoiden väliseen yhteistyöhön ja toimintatapoihin liittyvää tahtotilaa.

PÄÄVISIO

Liikennejärjestelmä on kaikilla kulkutavoilla ja kaikille liikkujaryhmille niin turvallinen, että kenenkään ei tarvitse kuolla tai loukkaantua vakavasti liikenteessä. Liikenneympäristö myös koetaan turvalliseksi.

OSAVISIOT

Liikenteessä käyttäytyään vastuullisesti ja turvallisuushakuisesti liikennesääntöjä noudattaen ja toisia liikkujia kunnioittaen.

Liikenneturvallisuusongelmiin tartutaan poikkihallinnollisesti ja eri toimijoiden käytössä olevia keinoja laajasti hyödyntäen.

Liikenneturvallisuuksuustyö on aktiivista ja tehokkaasti koordinoitua maakuntatasolta paikalliselle tasolle. Toiminta tavoittaa kaikki liikkujaryhmät.

Liikenneturvallisuuksuustyön vaikuttavuudesta viestitään aktiivisesti maakunnan sisällä ja valtakunnallisesti.

Liikenneturvallisuuksuustyölle asetetut tavoitteet jäsentävät vision pyrkimyksiä ja suuntaavat käytännön toimenpiteitä liikenneturvallisuuden parantamiseksi. Tavoitteet on jaettu 1) liikenneturvallisuuksuustyön vaikuttavuutta mittaviin kärkitavoitteisiin 2) toimintaa suuntaaviin ja keskeisiä liikenneturvallisuuksuuskon- gelmia kuvaaviin erityistavoitteisiin sekä 3) liikenneturvallisuuksuustyön toimintaympäristöä koskeviin tavoitteisiin.

Tavoitteille on kuvattu mittarit, joiden avulla seurataan vuosittain toiminnan vaikuttavuutta eli sitä, miten liikenneturvallisuuksuustyössä onnistutaan.

Pirkanmaan liikenneturvallisuuksuustyölle asetettujen tavoitteiden saavuttaminen on vaativa tehtävä ja edellyttää monen eri toimijan samanaikaisia toimenpiteitä sekä kokonaisvaltaista ja pitkäjänteistä liikenneturvallisuuksuyste- työtä. Rajallisten resurssien vuoksi toiminnassa on hyvä keskittyä sellaisiin toimenpiteisiin ja ongelma-alueisiin, joilla pitkällä aikavälillä voidaan tehokaimmin puuttua liikenneturvallisuuksuuskon- gelmiin.

TAVOITTEET

1 Kärkitavoitteet

- Vakavien liikenneonnettomuuksien määrä vähenee
- Turvattomuuden tunne liikenteessä vähenee

2 Erityistavoitteet / painotukset

- Yksittäis- ja kohtaamisonnettomuuksien määrä vähenee
- Kävelyn ja pyöräilyn liikenneonnettomuuksien määrä vähenee
- Nuorten liikenneonnettomuuksien määrä vähenee
- Iäkkäiden liikenneturvallisuuksuustilanne ei heikkene väestön ikääntymisestä huolimatta
- Liikennesääntöjen laiminlyönnit ja riskikäyttäytyminen vähenevät
- Erialaisten turvalaitteiden ja -välineiden käyttö yleisty

3 Liikenneturvallisuuksuustyön toimintaympäristöön liittyvät tavoitteet

- Maakunnan yhdyskuntarakenne eheytyy ja taajama-alueilla palveluiden saavutettavuus kävellen ja pyörällä säilyy hyvänä
- Kävelyn, pyöräilyn ja joukkoliikenteen rooli pirkanmaalaisten arjen liikkumisessa kasvaa

TOIMENPITEET

Pirkanmaan liikenneturvallisuuksuunnitelmassa toimenpiteet liikenneturvallisuuuden parantamiseksi on ryhmitelty tavoiteasetantaa mukaillen kuuden painopistealueen alle. Kussakin painopistealueessa on mahdollista toteuttaa monia erilaisia toimenpiteitä, jotka tukevat toinen toisiaan. Toimenpiteiden moninaisuutta on havainnollistettu viereisessä kuvassa. Pirkanmaan liikenneturvallisuuksuyhteistyöryhmä laatii toimenpide-ehdotusten pohjalta kerran vuodessa konkreettisen toimintasuunnitelman tavoitteiden eteenpäinviemiseksi.

Liikenneturvallisuuuden taso määräytyy maankäytön ja liikenneympäristön ratkaisujen, ajoneuvojen ominaisuuksien sekä liikennekäyttäytymisen; ajotapojen ja -taitojen, sääntöjen noudattamisen ja turvalaitteiden käytön yhteisvaikutuksena. Onnettomuuksille altistumiseen vaikuttaa myös kulkumuotojakautuma ja liikkumisen määrä. Lisäksi useilla yhteiskunnallisilla ja toimintaympäristöön liittyvillä tekijöillä, kuten esimerkiksi lainsäädännöllä, talouden kasvulla tai väestön ikääntymisellä, on joko suoria tai epäsuoria vaikutuksia liikenneturvallisuuuteen.

LÄHIVUOSIEN TOIMENPIDEKOKONAISUUKSIA:

Liikennesääntöjen laiminlyönnit ja riskikäyttäytyminen vähenevät

- Lisätään ihmisten tietoisuutta liikkumisen riskeistä eri kulkutavoilla liikuttaessa
- Alkolukun käyttöönoston edistäminen; liikennöitsijät, kuntien ja valtion kalusto, alueurakoitsijat, jne.
- Liikenteen valvonnan kehittäminen: valvontatiedottamisen kehittäminen, poliisin valvontayhteistyön kehittäminen, kohdenneet valvontaiskut, automaattisen liikennevalvonnan lisääminen
- Taajamien liikenteen rauhoittaminen: nopeusrajoitukset ja niitä tukevat toimet

Erilaisten turvavälineiden käyttö yleisty

- Seurataan ja valvotaan turvavälineiden käyttöä
- Tiedotetaan ja kampanjoidaan turvalaitteiden käytön lisäämiseksi havaituissa ongelmaryhmissä

Yksittäis- ja kohtaamisonnettomuuksien määrä vähenee

- Lisätään ihmisten tietoisuutta ajonopeuksien sovittamisesta ympäristöön ja keliolosuhteisiin, ajonopeuksien merkityksestä onnettomuuksien vakavuuteen sekä väsyneenä tai päihtyneenä ajamisen riskeistä
- Talvihoidon laadunvalvonnan kehittäminen ja kelitiedotuksen kehittäminen
- Edistetään vilkasliikenteisten pääteiden keskikaiteiden toteutumista, tärstäviä tiemerkintöjä ja reunaympäristöjen pehmentämistä

Kävelyn ja pyöräilyn liikenneturvallisuuksutilanne paranee

- Lisätään jalankulkijoille ja pyöräilijöille suunnattua tiedotusta ja kampanjointsia liikennesäännöistä sekä pyöräilykypärän, heijastimen, pyörävalojen ja liukusteiden käytöstä
- Tiedotetaan kävely- ja pyöräteiden talvikunnossapitoa
- Parannetaan kevyen liikenteen olosuhteita kuntien liikenneturvallisuuksusuunnitelmien mukaisesti
- Vaikutetaan kuntien maankäytön ratkaisuihin kevyen liikenteen edellytysten varmistamiseksi

Nuorten liikenneturvallisuuksutilanne paranee

- Koulujen liikenneturvallisuuksuyhteistyön tukeminen; yhteistyöryhmän tiedotuskut, opettajien täydennyskoulutukset, opetussisältöjen kehittäminen, koulupoliisitoiminta
- Tiedotetaan nuoria riskikäyttäytymisen ja turvavälineiden käyttämättömyyden seurauksista
- Lisätään nuorten ja heidän vanhempiensa tietämystä mopoiluun liittyvistä riskeistä ja sääntörikkomusten seuraamuksista
- Asenteiden ja liikennekäyttäytymisen painoarvon kasvattaminen autokouluopetuksessa
- Huolehditaan kaikille liikkujaryhmille turvallisista mopoliikenteen reiteistä; yhtenäiset käytännöt koko maakunnassa

Iäkkäiden liikenneturvallisuuksutilanne ei heikkene väestön ikääntymisestä huolimatta

- Lisätään iäkkäiden tietämystä ikääntymisen vaikutuksista liikkumiseen ja liikkumiseen liittyvistä riskeistä sekä keinoista ennaltaehkäistä tapaturmia
- Edistetään vanhusten parissa työskentelevien liikenneturvallisuuksukoulutuksia
- Järjestetään iäkkäille suunnattuja ikäautoilijoiden kuntokursseja sekä kannustetaan iäkkäitä tekemään liikenneympäristön esteettömyys- ja vaaranpaikkakartoituksia
- Huolehditaan liikenneympäristön esteettömyydestä

YHTEISTYÖ

Pirkanmaan maakunnallinen liikenneturvallisuuustyö on organisoitunut kahdella tasolla. Poikkihallinnollista ja moniammatillista näkökulmaa liikenneturvallisuuustyöhön tuo Pirkanmaan liikenneturvallisuuusfoorumi, johon on kutsuttu laaja-alaisesti sellaisten organisaatioiden edustajia, joilla on mahdollisuus vaikuttaa alueen liikenneoloihin ja liikennekulttuuriin.

Käytännön toimintaa maakuntatasolla ohjaa ja koordinoi Pirkanmaan ELY-keskuksen vetämä liikenneturvallisuuusyhteistyöryhmä. Työryhmän keskeisiä tehtäviä ovat valtakunnallisten liikenneturvallisuuustavoitteiden ja painotusten jalkauttaminen aluetason liikenneturvallisuuustyöhön, liikenneturvallisuuustyön seuranta, seutujen ja kuntien liikenneturvallisuuustyön tukeminen sekä eri tasolla tehtävän liikenneturvallisuuustyön yhteensovittaminen.

Paikallinen liikenneturvallisuuustyö organisoidaan seudullisten ja kunnallisten liikenneturvallisuuusyhteistyöryhmien kautta. Seudulliset ryhmät koordinoivat kuntarajat ylittävää liikenneturvallisuuustyötä ja toimivat tiedon ja kokemusten vaihdon foorumina. Kunnalliset liikenneturvallisuuusyhteistyöryhmät puolestaan suunnittelevat ja toteuttavat paikallistason liikenneturvallisuuustoimenpiteitä sekä edistävät yhteistyötä ja vastuujakoa eri hallintokuntien välillä.

PIRKANMAAN LIKENNETURVALLISUUSFOORUMI

PIRKANMAAN LIKENNETURVALLISUUSYHTEISTYÖRYHMÄ

ELY-
keskus

Liikenne-
turva

Pirkanmaan
poliisi

Liikkuva
poliisi

SEUDULLISET LIKENNETURVALLISUUSYHTEISTYÖRYHMÄT

Kunnat

Poliisi

Liikenne-
turva

ELY-
keskus

Sidos-
ryhmät

KUNNALLISET LIKENNETURVALLISUUSYHTEISTYÖRYHMÄT

Kunta a

Kunta b

Kunta c

Kunta d

Hallintokunnat

Yhteistyötahot

SEURANTA

Liikenneturvallisuuustyön seurannan tavoitteena on tarkastella liikenneturvallisuuustyön vaikuttavuutta. Seurannan kautta varmistetaan myös, että toimintaympäristössä, liikennejärjestelmän tilassa ja tienkäyttäjien tarpeissa tapahtuvat muutokset tulevat riittävästi huomioiduksi käytännön toiminnassa. Näin myös toiminta ja niukat resurssit osataan kohdentaa tehokkaasti.

Vastuu maakunnallisen liikenneturvallisuuustyön seurannasta on Pirkanmaan liikenneturvallisuuusyhteistyöryhmällä, joka kokoaa seurannan tulokset keran vuodessa seurantakatsaukseen. Seurantakatsaus palvelee myös kuntien ja seutujen liikenneturvallisuuustyötä.

SEURANTA PITÄÄ SISÄLLÄÄN SEURAAVAT OSA-ALUEET:

- Liikenneturvallisuuustyön vaikuttavuus**
 - tavoitteiden toteutuminen ja ajantasaisuus
- Liikenneturvallisuuusyhteistyön toimivuus**
 - yhteistyön organisoinnin ja toimintatapojen kehittämistarpeet, ryhmien toiminta
- Toimenpiteiden toteutuminen**
 - toteutettujen toimenpiteiden kirjaaminen
 - toimenpiteiden eteneminen ja ajantasaisuus
- Toimintaympäristön muutokset**
 - yhdyskuntarakenteen, palveluverkon ja liikkumisen muutokset, väestökehitys, jne.

Pirkanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus

Liikenne ja infrastruktuuri

Yliopistonkatu 38 (Attila), Tampere

Liikenteen asiakaspalvelu: puh. 0206 90300 tai liikenteen.asiakaspalvelu@ely-keskus.fi

Suunnitelmaraportti: <http://www.ely-keskus.fi/fi/ELYkeskukset/pirkanmaanely/Liikenneturvallisuuus/Sivut/default.aspx>